

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnent. *N° 10*Fylke: *Heimark*

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: *Kvitene*Emne: *Synging og Mose*Bygdelag: *Kvitene i Nord-Østerdal*Oppskr. av: *Lars Klevan*Gard: *Klevan*(adresse): *Uset*G.nr. *34* Br.nr. *4.*

- A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Eige røynsle. - 64 år. godbruket*
- B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, fylke):

SVAR

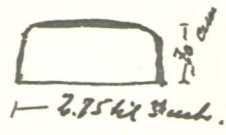
Synging blir aldrig saukt i Kvitene no, og svært lite
også i gamle doft. Muligens andulder for over 100 år sea.

Mose saukes som regel hvert år av de fleste i
bygda. Noen enkelte har stulla og lopt arbeidet over
på f. d. mose, men mosesaukingen vil ganske sikkert
fordulle også heretter da det reknes for at mosen
er et bra tilskudd for fjeldtyggen og dertil kommer
at gamle kvæier påstår at den verker appetitvekkende
på dyra. Så langt vassren forhold er tilstede ved den
til mosen saukis så far man opp så mye at den
skal gies som et ekstratilskudd hele vinturen.

Fværkveipa kan den bringe mange dyr for direkte
sult om den selvsagt ikke er tilfudsstillende til
fjeldet vedlikeholdfor.

Mosen må laes i fulltig vor, så den er myk og
god for å sette opp i lass som da spiker om høstet
og koes heim på vinterfor. Ofte er både menn og
kvinner med å la mose. For den senere tid er dog dette
arbeid for det meste overlatt til mennene. Mange
kan ligge på setene, men stridelen går heim igjen
til kvelds. Een rekner med 2 a 3 lass pr. kii for vinturen
og vil arbeidet strekke seg ut eller som kuskopen er stor
til. Een sauker vanlig en 3-4 lass pr. mosen og dag. 1876

For fri omutt seltes mosen i lass som er i lengde og bredde så de moulende soarer til en vaulig slæde sådan som de brukes på gårdene om vinteren. Ca. 3 meter lang og 1 meter bredde. Væggen kan være en Focem. De vil se ut som en ost lagt på siden.

Disse lass vil som regel være ca. 450kg. Det avhenger av hvor fuktig den kunne ha vært under oppstakingen. Mosen legges opp sådan som det er vist i utgaven og tokkes sammen. Parrende fyller den sig sammen ganske godt. I senere tid har enkelte tatt til å lage former som den kastes oppi og tokkes sammen. Dette er svært praktisk og billende. Det som er størst besværet er da å flytte disse assen, såfremt de blir store avstamm mellom lassene.

Mosen kjøres som regel heim for jul. Hver gård kjører hver sin. Det kan forekomme tussing, såfremt det er lang vei som forventes å bli vanskelig å holde oppi i fjellet inntil all mose er kommen heim.

Mosen tas inn i fjølet en oppklaring etterhvert som den skal brukes og den rekkes for et bra tilskudfor. Både kull og sau for mose og spiser den med opetill. den gir uten mose tilsetning annen en Silormul. m. Det var i gamle dage at den bruktes å blandes sammen med hestemjølk som gjødsel i vårkveipa. Dette har dog ikke forekommet i de siste 50 år. Blant mose er en vaulig reinmose blir aldrig sauet.

13. Høvd segn angår er det meg fortalt at for ca. 100 år sidan måtte snau tildels ty til å saute kosegry om voren i vårkveipa. Det ble hakket og blott opp og muligens den da kunne bli litt rett litt simpelt med.

Liset 12/7 - 1948.
Lars Kvern